

PLATFORMELE ELECTRONICE – MIJLOC DE MODERNIZARE A TEHNOLOGIILOR EDUCAȚIONALE

Otilia DANDARA

Universitatea de Stat din Moldova

Utilizarea platformelor electronice în procesul educațional este determinată de o serie de condiții: sociale, de comunicare, tehnice și, nu în ultimul rând, pedagogice.

USM utilizează platforma Moodle, care are atât avantaje, cât și dezavantaje, dar oferă multiple deschideri pentru toate formele de instruire.

Cuinte-cheie: *platforme electronice, proces educațional, tehnologii educaționale.*

ELECTRONIC PLATFORMS – MEANS OF MODERNIZATION OF THE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

The use of electronic platforms in educational process is determined by a number of conditions: social ones, communication, and last but not least educational. The State University of Moldova uses the Moodle platform which has both advantages and disadvantages but offers multiple openings for all forms of training.

Keywords: *electronic platforms, educational technology, educational process.*

Procesul educațional a fost dintotdeauna expresia cererii de educație a mediului socioeconomic. Una dintre caracteristicile esențiale ale fenomenului educațional este dinamismul și deschiderea față de schimbare. Tocmai aceste caracteristici îi asigură educației rolul de mecanism principal de formare a omului ca ființă socială. Pe lângă multiplele roluri sociale pe care le exercită persoana, cel de educator și educat sunt perene și nu am greși dacă am afirma că sunt rolurile sociale de bază. Importanța relaționării educatorului și educatului este determinată de faptul că:

- orice grup social, pentru a perpetua, are nevoie de noi membri;
- în orice societate există structuri ocupaționale care au nevoie de persoane competente.

Toate elementele procesului didactic (finalități, conținuturi, tehnologii) se adaptează relației dintre social și educațional, cele mai deschise schimbărilor fiind tehnologiile. Prin tehnologiile educaționale se produce relaționarea dintre educator și educat, fapt ce le plasează pe poziția de promotor al paradigmatelor educaționale.

La moment, eficiența procesului educațional depinde în mare parte de utilizarea tehnologiilor moderne. În accepția actuală, tehnologiile moderne presupun nu doar utilizarea metodelor care favorizează interrelaționarea directă, ci și utilizarea unor mijloace electronice în procesul didactic. Platformele electronice au devenit nu doar un suport pe care educatorul și educatul le poate folosi ca element complementar, ci și o modalitate de instruire ce substituie contactul direct.

Analizând contextul apariției platformelor electronice, constatăm multiple condiții care au favorizat consolidarea acestora.

În primul rând le vom evidenția pe cele de ordin sociocultural.

- ✓ Începând cu perioada umanismului, pe măsura avansării în istorie, se consolidează societatea meritocratică. Omul devine o valoare socială odată cu afirmarea capacităților și a potențialului individual în context social.
- ✓ Se accentuează din ce în ce mai mult caracterul dinamic al societății. Societatea contemporană se caracterizează printr-o mobilitate socială sporită. Orice persoană poate accede pentru orice poziție în ierarhia socială, bazându-se în mare parte pe efort propriu și pe competențe rezultate din procesul educațional.
- ✓ Se pune un accent deosebit pe caracterul democratic al societății. În acest sens este promovat tot mai insistent principiul șanselor sociale egale; or, a devenit destul de bine cunoscut faptul că șansele egale de integrare socială sunt o rezultanță a șanselor egale și a accesului la o educație de calitate.
- ✓ Trăind într-o perioadă a consumului, s-a schimbat destul de mult percepția socială față de servicii. Fără a nega valoarea educației și fără a diminua aspectul moral al acestui proces, societatea, în întregime, și instituțiile educaționale, în particular, abordează educația în termeni economici: este percepută

cererea de educație, se propun oferte educaționale, se pretinde a oferi și consuma servicii educaționale de calitate. Mai mult ca atât, fiind considerată serviciu, educația incumbă caracteristicile unui serviciu: trebuie să fie accesibilă beneficiarului și să satisfacă așteptările acestuia.

Este cazul să scoatem în evidență condițiile de realizare a comunicării interumane, care favorizează platformele electronice.

- ✓ Modul de viață și particularitățile contextului social plasează persoana în condițiile când aceasta acordă preferință comunicării mijlocite. Complexitatea relațiilor sociale, ritmul alert al vieții au scos în evidență avantajele acestui tip de comunicare. Depășirea dificultăților deficitului de timp și a celor determinate de distanță, amplitudinea rețelei de comunicare fac mai comodă o comunicare prin intermediul tehnologiilor moderne.
- ✓ Evoluția tehnologiilor moderne a influențat și modul de a percepe actul educațional. Astăzi și educatorul, și educatul acceptă situația transmiterii și recepționării mesajului educațional la distanță, monitorizarea feedback-ului prin mijloacele tehnice.

Un rol aparte are și evoluția propriu-zisă a tehnologiilor.

- ✓ Trăim în perioada accesului larg al persoanei la produsele digitale.
- ✓ Oricine, indiferent de calificarea profesională, poate deveni consumator al tehnologiilor moderne.

Inovațiile tehnologice nu ar fi posibile fără schimbări care s-au produs în domeniul științelor educației.

- ✓ Constatăm astăzi o deschidere spre diversitatea abordărilor și modelelor educaționale. Această situație este un efect al epocii postparadigmatice. Procesul educațional nu mai este încadrat în limitele stricte ale unui singur model. Se încurajează adaptarea la nevoile grupului-țintă. O strategie eficientă presupune îmbinarea elementelor mai multor teorii și modele. La moment se încurajează axarea pe cel ce învață, sunt valorificate și reperate teoretice ale constructivismului, dar utilizăm multiple aspecte ale paradigmei tehnologice, care are la bază abordări din domeniul ciberneticii, promovează principiul strictei organizări și proiectări.
- ✓ Contextul relațiilor sociale a influențat și relațiile educaționale. Este acceptată ideea parteneriatului educațional. Mai mult ca atât, se încurajează egalitatea în procesul de implicare și responsabilitatea pentru rezultat a ambilor actanți: educatorul și educatul.
- ✓ Interacțiunea dintre persoană și mediul său de viață generează anumite condiții de integrare socioprofesională. Aceste condiții au accentuat necesitatea și importanța învățării de-a lungul vieții. În acest context se schimbă și relația dintre formele educației. Dacă până în prezent educația formală avea un rol exclusiv pentru integrarea socioprofesională, la moment sistemele educaționale sunt în căutarea modalităților de valorificare și recunoaștere a achizițiilor rezultate din educația nonformală și informală. Învățarea de-a lungul vieții influențează caracteristicile grupului-țintă. Nu mai putem vorbi despre educația celor cuprinși în limita școlarității (inclusiv pe segmentul învățământului superior). Beneficiar al educației poate deveni oricine și la orice vârstă (în acest context este și prevederea regulamentară de a scoate cenzul de vârstă pentru candidații ce dau admiterea la studii superioare). E de la sine înțeles că strategia educațională era diferită în cazul când grupul-țintă îl constituiau elevii și studenții (tinerii) de strategie educațională care se elaborează în cazul când discipol devine oricine la orice vârstă.
- ✓ Schimbările produse în esența acțiunii educaționale au influențat apariția unor domenii conexe științelor educației, precum: managementul educațional, marketingul educațional. Evident că aceste domenii conexe „vin” în educație cu o serie de concepte și metodologii specifice de studiu și influență.

La moment există o serie de platforme electronice prin care poate fi realizat procesul didactic: Moodle, Caroline, Dokeos, Atutor, ILIS, SAKAI, LAMS, OLAT, JoomlaLMS, AeL, Informatica.

Universitatea de Stat din Moldova utilizează platforma Moodle, deoarece este o platformă cu acces gratuit și este folosită de către mai multe instituții de învățământ superior din țară. Aceste două avantaje sunt destul de convingătoare. Primul – din considerent financiar, al doilea – din considerentul că asigură colaborarea în domeniul formării specialiștilor.

Platforma electronică își păstrează principiile de bază ale funcționării, dar este receptivă la schimbare, astfel încât își modifică variantele de activitate, punând accent pe facilitarea accesului profesorului și al studentului și pe evidențierea posibilităților de monitorizare a procesului de predare-învățare-evaluare.

Drept exemplu putem aduce faptul că în anul 2011 la USM a fost utilizată platforma Moodle în varianta 1.9, iar deja la sfârșitul anului 2012 este utilizată versiunea 2.4.

Cu susținerea proiectului TERC au fost instruite cadrele didactice pentru a utiliza această platformă. În scopul promovării tehnologiilor moderne au fost implicate mai multe grupuri-țintă: cadre didactice de la catedrele: Științe ale Educației, Psihologie Generală, Psihologie Aplicată (44 persoane); noi angajați la alte catedre ale USM (25 persoane); tineri specialiști (46 persoane).

Cu toate că scopul inițial a fost modernizarea învățământului pedagogic, am considerat necesar a forma competența de utilizare a platformei electronice și la cadrele didactice de la alte facultăți.

Platformele electronice oferă o diversitate largă de posibilități educaționale. Există multiple modalități de plasare a conținutului. Profesorul are posibilitatea de a prezenta sub diverse forme activitățile și de a formula sarcinile de realizat.

Nu este neglijat nici aspectul evaluării. Pot fi plasate teste de evaluare continuă sau sumativă. Studentul poate fi apreciat vizavi de cunoașterea întregului volum pentru o temă sau poate rezolva doar o sarcină. Platforma electronică oferă avantajul realizării concomitente a evaluării de către profesor, a evaluării reciproce între studenți și a autoevaluării. Utilizarea chat-urilor și a forum-urilor sunt modalități de comunicare, în cadrul cărora pot fi inițiate dezbateri, aprecieri. Studenții își pot exprima opinia asupra unei probleme controversate din cadrul curriculumului la disciplină sau pot să comenteze punctul de vedere despre rezultatul lucrului realizat de către coleg.

Un avantaj al platformei electronice constă în posibilitatea de monitorizare a gradului de implicare a profesorului și studenților, prin vizualizarea „frecvenței” intrărilor și stabilirea rezultatului activității.

Platforma electronică permite stocarea și gestionarea unui număr nelimitat de cursuri, precum și stocarea și gestionarea unui volum nelimitat de conținut în cadrul unui curs. Oferă posibilitatea completării de către fiecare student a propriului portofoliu. Îi permite fiecărui student să-și elaboreze propriul ritm de activitate (determinat de programul general de studii).

În același timp, utilizarea platformei electronice presupune și o serie de dificultăți. Profesorul nu întotdeauna acceptă comunicarea asincronică cu studenții. Chiar și cadrele didactice care operează cu platforma pot întâlni dificultăți în formularea sarcinilor de lucru individual, în monitorizarea procesului de realizare. Mult timp necesită elaborarea testelor de evaluare.

La moment platforma Moodle a USM funcționează având următoarea capacitate: 2709 utilizatori, cursuri active plasate – 101, profesori implicați – 191.

În scopul asigurării calității instruirii prin intermediul platformei, au fost elaborate criteriile de evaluare a cursurilor electronice. Designul-cadru trebuie să conțină aceleași elemente de structură:

- Prezentarea generală;
- Finalitățile;
- Conținutul (care poate avea diversă prezentare și volum);
- Activități de învățare;
- Surse bibliografice.

Trecând activitatea didactică realizată în cadrul platformei electronice prin prisma analizei SWOT, constatăm:

Puncte forte:

- Acces la informație structurată și sistematizată;
- Posibilitatea de a discuta cu colegii;
- Utilizarea resurselor informaționale în activitatea de învățare;
- Monitorizarea accesării cursului de către studenți;
- Interactivitate și evaluare reciprocă.

Puncte slabe:

- Accesarea cursului on-line nu presupune și învățarea;
- Sunt necesare condiții speciale (acces la Internet);
- Studenții nemotivați nu vor accesa platforma;
- Platforma poate fi folosită de către unii studenți doar pentru socializare;
- Cadrele didactice pot fi suprasolicitate.

Oportunități

- Cursul poate fi accesat de oriunde;
- Permite valorificarea învățării individuale;

- Permite autoevaluarea și evaluarea reciprocă;
- În cazul cursurilor deschise, pot fi accesate de către studenții de la alte specialități sau universități;
- Este posibilă comunicarea cu alți studenți și cercetători.

Riscuri

- Neprezentarea studenților la ore;
- Înțelegerea eronată a conținuturilor;
- Realizarea activităților de către alte persoane;
- Limitarea studenților doar la informare în baza conținuturilor plasate pe platformă.

Platforma electronică oferă deschideri pentru toate formele și nivelurile de învățământ.

Pentru învățământul cu frecvență la zi, studii superioare licență, utilizarea platformei electronice poate fi o modalitate de motivare către activitatea de învățare a studenților ce sunt, de fapt, exponenții generației care utilizează abundent computerul. Platforma electronică permite monitorizarea activității studentului, mai cu seamă a procesului de realizare a lucrului individual. Pot fi valorificate diferite surse de conținut și realizate cursuri la libera alegere. Aceste oportunități facilitează crearea traseului individual de studii.

Pentru învățământul cu frecvență redusă, platforma electronică oferă posibilitatea revenirii la forma de instruire prin comunicarea la distanță. Compensează deficitul de comunicare și oferirea de consultații. Permite monitorizarea activității de învățare și a realizării sarcinilor de lucru individual. Realizează feedback, cu referire la procesul curent de studii, sau prin evaluarea intermediară.

Multiple deschideri sunt asigurate și pentru studiile de master. Deoarece concepția formării profesionale la acest nivel presupune o traiectorie formativă mai individualizată, cu accent pe lucrul individual, platforma electronică permite accentuarea caracterului diferențiat al comunicării dintre profesor și student, precum și adaptarea ritmului de studii la programul de activitate al masteranzilor, care în mare parte sunt angajați în câmpul muncii.

Tehnologiile moderne eficientizează și procesul de formare continuă. Utilizarea acestora lichidează incomoditatea de întrerupere a activității profesionale. Sunt depășite dificultățile de deplasare. Este asigurată posibilitatea alegerii modulelor, proces mai greu de realizat în situația când instruirea se produce prin contact direct și una dintre condițiile declanșării procesului de studii este formarea grupului de beneficiari.

Platforma electronică permite realizarea unui management eficient al timpului, atât al formatorului, cât și al formabilului. Se diminuează problema de a repartiza material-suport într-o anumită cantitate, deoarece difuzarea și recepționarea acestuia în variantă electronică este mai puțin costisitoare. Nu în ultimul rând remarcăm faptul că platforma electronică permite realizarea evaluării în toate ipostazele procesului de formare.

Prin prezentarea condițiilor care consolidează rolul platformelor electronice în procesul educațional, precum și prin analiza avantajelor și perspectivelor pe care le conturează această modalitate de instruire, am constatat că astăzi nu ne mai aparține alegerea: a utiliza sau nu tehnologiile moderne în predare. Acestea reprezintă un rezultat al evoluției civilizației umane și o condiție a realizării procesului educațional.

Prezentat la 04.06.2013